

«اقتصادمذاکراتی» راه‌حل نیست

ما درگیر یک جنگ اقتصادی هستیم که ابعاد داخلی و خارجی دارد و راه‌حل آن اقتصاد مقاومتی است. اما تفکری در سال‌های اخیر وجود داشته که اقتصاد مقاومتی را نفی می‌کرده و این موضوع حداقل پنج تا شش سال با بی‌مهری مواجه بوده است. به اشتباه راه‌حل جای دیگری مطرح می‌شد.

اینکه با مذاکره دیگر نیازی به اقتصاد مقاومتی نداریم. ممکن است لفظ «اقتصاد مذاکراتی» را نشنیده باشید، ولی مطمئناً مفهوم آن را در عملکردها دیده‌اید. اینکه اقتصاد مذاکراتی می‌تواند جایگزین اقتصاد مقاومتی باشد ناشی از دو دیدگاه اشتباه است.

دیدگاه اشتباه اول این است که همه مشکلات ما ناشی از تحریم‌هاست. مشکلات ما ثابت شده است که کمتر از ۲۰ درصد مشکلات ما ناشی از تحریم‌هاست و ۸۰ درصد مشکلات داخلی است.

دیدگاه اشتباه دوم این است که تحریم‌ها با مذاکرات برطرف خواهند شد. این هم غلط است. مذاکره راه‌حل مناسبی نیست و جواب نمی‌دهد. از زمان تصویب برجام در تیرماه سال ۹۴ تاکنون یعنی طی چهارده‌ماه گذشته، حدود ۷۰ طرح ضد ایرانی جدید در کنگره آمریکا مطرح شده است و تحریم‌های قبلی هم همچنان وجود دارند.

بایا این‌وجود، بسیاری از مردم و مسئولان همچنان امیدشان به این است که مذاکرات جواب بدهد و آمریکا و انگلیس اقتصاد ما را درست کنند. لذاهمتی در درون شکل نمی‌گیرد. در هر حال راه‌حل چیزی جز اقتصاد مقاومتی نیست.

اما اقتصاد مقاومتی می‌خواهد ما را به کجا برساند؟ اقتصاد مقاومتی طی مدت ۳۵سال، می‌تواند ما را از هزار و ۳۰۰میلیارد دلار تولید فعلی کشور به ۴۵هزارمیلیارد دلار برساند.

این یعنی تبدیل شدن به دومین قدرت اقتصادی جهان بعد از چین و بالاتر از آمریکا که با محاسبه انجام شده است. علت اصلی دشمنی آمریکا با ما نیز همین است که ما داریم سومین رکن تمدن نوین اسلامی یعنی اقتصاد را بنا می‌کنیم.

رکن فرهنگ و رکن علم را خیلی خوب پیش رفتیم. تمدن نوین اسلامی طی چندده سال آینده شکل خواهد گرفت و آمریکا و تمدن غرب نابود خواهد شد. علت اصلی آمریکا دشمنی آمریکا با ما این است که اگر روی ریل اقتصاد مقاومتی قرار بگیریم می‌توانیم در قله‌های اقتصادی جهان قرار بگیریم.

در اقتصاد مقاومتی و در جنگ اقتصادی هم مثل هر جنگ دیگری اگر بخواهیم موفق شویم همه باید دنبال سنگرشان بگردند. یک دانشجو یک کارمندیک خانم‌خانه‌دار وهر ایرانی در اقتصاد مقاومتی سنگر دارد. در دوران دفاع مقدس این تجربه را داشتیم. نیمی از دنیا مقابل ما ایستاد. آن دانشجوی توانمند به خط مقدم جبهه رفت و آرمی‌جی دست گرفت.

آن پیرمرد رفت خط دوم جبهه آسپزی کرد و آن خانم‌خانه‌دار هم در خانه برای رزمندگان اسلام دعا کرد و برایشان مربا درست کرد و جوراب بافت. این یعنی آنهایی که می‌خواستند بجنگند سنگرشان را پیدا کردند.

اقتصاد مقاومتی ابعاد داخلی و خارجی دارد که ابعاد داخلی آن مهم‌تر است. ۷۰درصد مردم هنوز می‌گویند چرا اقتصاد مقاومتی را اجرا نمی‌کنند، نمی‌گویند چرا اقتصاد مقاومتی را اجرا نمی‌کنیم؟ ۳۰ درصد مردم خواستار اقتصاد مقاومتی هستند و باید به آنها بگوییم که نقششان چیست. این ۳۰ درصد که از استاد دانشگاه، کارگر، خانم‌خانه‌دار تا سرمایه‌دار را شامل می‌شوند و حدود ۲۵ میلیون نفر عمدتاً نمی‌دانند چه کار باید بکنند. باید برای آن‌ها روشن کنیم. البته آن ۷۰درصد بقیه‌را هم باید بیدار کرد که اقتصاد مقاومتی یک ضرورت است.

چرا طرح توسعه کمی و کیفی زیارت که با محوریت پارک علمی و فناوری استان آغاز شد، نیمه‌کاره باشد؟

یکی از طرح‌های بااهمیت پارک علم و فناوری خراسان رضوی طرح توسعه کمی و کیفی زیارت بود که در مدت سه سال به آن پرداختیم و دفتری را بنام طرح کمی و کیفیتی رضادر مشهد ایجاد کردیم. از سال ۸۹کار شروع کردیم و مطالعات زیادی شروع، کارگروه‌های مختلف علمی، اجرایی، مشاوره‌ای تشکیل شد و چهل چاپ مجلد در عرصه‌های سلامت، گردشگری دینی، امنیت، اقتصاد، ثبات‌واسکان‌زائر تهیه‌شد. ۲۰۰کارشناس باهمکاری کردند و ۱۱ مشاور از سازمان‌های اجرایی همکاری داشتند و کتاب‌هایی هم منتشر شد. در دوران مدیریت قبلی استانداری کارها به مدیریت زیارت محول می‌شد و مجری پارک علم و فناوری خراسان رضوی بود. در سال اول ۷۰میلیارد تومان برای طرح اعتبار داده شد که بخش عمده‌ای از آن به شهرداری مشهد، نیروی انتظامی و بیمارستان‌ها تخصیص داده شد تا اینکه معاونت زیارت، استاندار تأسیس و فعال شد. پس از تشکیل معاونت زیارت، استاندار خراسان رضوی و تغییر استاندار، کار نیمه‌راه‌ها شد و با مطالعه پژوهش‌های صورت گرفته برش سال ۹۴-۹۵ رانیمه کردند تا بر اساس برش بتوانند اقدامات خود را جلو ببرند.

با توجه به اینکه طرح نیمه‌کاره‌ها شده است، طرح توسعه کمی و کیفی زیارت اکنون با مدیریت اجرایی جدید در چه وضعیتی است؟

در دوره اجرای طرح توسعه کمی و کیفی زیارت، سال اول اعتبارات خوب بود و در سال‌های بعد به تدریج افت شدیدی در اعتبارات داشتیم و امسال هم شنیدم که برای شهرهای زیارتی و امام‌زاده‌های کشور مجموعاً ۵۰میلیارد تومان اختصاص داده‌اند که در مقابل اعتبار ۲۰۰میلیاردی مقرر، اعتبار نامناسبی است. کارگروه‌های فراوانی را معاون زیارت برای به‌روزرسانی طرحی که پس از ۱۴سال به علت افزایش حجم زائران و تغییرات اجتماعی کاربردی نداشت تشکیل دادند. البته پارک علم و فناوری آمادگی خود را برای انجام مطالعات علمی مورد نیاز معاونت زیارت استانداری اعلام کرد.

خب بهتر است صحبت‌مان را در باره شرکت‌های دانش‌بنیان شروع کنیم. به نظر شما چه بخشی از حمایت شرکت‌های دانش‌بنیان نقص دارد که برخی از این شرکت‌ها ورشکسته می‌شوند؟

۷هزار میلیارد برای اعتبار صنایع دانش‌بنیان در نظر گرفته شده که جدول شماره ۱۴ سال ۹۵ نام دارد و اگر داری بخشی از این بودجه هم می‌تواند وضعیت پارک‌های علم و فناوری را متحول کند. مجموع اعتبار کنونی پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد شاید در حد اعتبار یک دانشگاه متوسط هم نباشد. درست است شرکت‌های دانش‌بنیان باید درآمدزا باشند اما همه شرکت‌های دانش‌بنیان توسعه‌یافته نیستند. پارک علم و فناوری خراسان به‌عنوان دومین پارک بزرگ کشور بعد از اصفهان فقط با ۵۰درصد اعتبار مورد نیاز خود را اداره می‌کند. مشکل شرکت‌های بزرگ دانش‌بنیان، مطالبات از دستگاه‌های دولتی و وزارتخانه‌هاست و در حدی است که برخی شرکت‌های دانش‌بنیان در قرارداد تک‌محصولی با برخی از وزارتخانه‌ها به ورشکستگی رسیده‌اند. پیشنهاد برخی وزارتخانه‌ها به شرکت‌های دانش‌بنیان برای دریافت مطالبه فروش محصولات دانش‌بنیان، تهاتر ضایعات آهن، سیمان و سایر مصالح است.

حضرت آقا می‌فرمایند گفتمان یعنی باور عمومی. باید اقتصاد مقاومتی به باور عمومی تبدیل شود. الان اقتصاد مقاومتی باور عمومی نیست. برای باورسازی اولاً باید این حرف را گوش مخاطب برسانیم، ثانیاً کاری کنیم که بفهمد و ثالثاً پذیرد.

صنایع کسب‌وکارهای کوچک به‌صورت محلی و منطقه‌ای باید به‌روز بشوند

تمرکز فناوری روی محصولات بومی

دولت هم باید حمایت و نظارت داشته باشد. مراکز رشد باید توان خود را روی محصولات بومی متمرکز کنند. در خراسان رضوی ۴۴نوع مواد معدنی داریم و مدیریت فناورانه آن‌ها می‌تواند نقش مؤثری در اقتصاد دانش‌بنیان داشته‌باشد.

دکتر سید حسن علم‌الهدایی، رئیس پارک علم و فناوری خراسان رضوی:

فناوری ۵۰سال پیش صنعت را نجات نمی‌دهد

گروه‌گفتگو- شرکت‌های دانش‌بنیان در ایران به سبب کمبودهای مالی و مطالبات بالای خود، برخی زمین‌گیر یا ورشکسته شده‌اند، اما پارک علم و فناوری خراسان رضوی با وجود موانع دستگاه‌های اجرایی، تحریم‌ها و کاهش ارزش ریالی صادرات توانسته است دو سال متوالی جایگاه‌های اول و دوم صادرات محصولات فناوری را در کشور کسب‌کند. در ادامه گفتگوی ما با دکتر حسن علم‌الهدایی رئیس پارک علم و فناوری خراسان رضوی و همچنین دوتن از مدیران شرکت‌های دانش‌بنیان درباره موانع شرکت‌های دانش‌بنیان را می‌خوانید. صحبت از یک طرح قدیمی شروع شد، طرحی که می‌توانست منشأ تحولات ساختاری، حداقل در مشهد باشد....

ساختمانی است که کاربردی برای این شرکت‌ها ندارد. پرداخت نکردن مطالبات دولتی در حقیقت نابودی سرمایه در گردش شرکت‌های دانش‌بنیان است و سبب کاهش سرعت رشد فناوری آن‌ها می‌شود.
چرا شرکت‌های دانش‌بنیان برای ثبت اختراعات در صف‌های طولانی بررسی قرار دارند؟
پارک علم و فناوری نقش مستقیم در ثبت اختراعات ندارد و به‌صورت اظهاری، نظر می‌دهد تا محتوای یک اختراع تأیید شود. پارک علم و فناوری حمایت‌های قانونی و تسهیلاتی با استفاده از اعتبارات صندوق توسعه فناوری و شکوفایی دارد و از سویی مذاکرات با سازمان‌های نیازمند فناوری مانند سازمان بهزیستی و یا پالایشگاه نفت انجام می‌دهد و شرکت‌های دانش‌بنیان با استفاده از اعتبار پارک علم و فناوری پروژه‌های پژوهشی و اجرایی را انجام می‌دهند.

آیا همه حمایت دولتی به همین صندوق نوآوری و شکوفایی منتهی می‌شود؟
یکی از مشکلات شرکت‌های دانش‌بنیان ضمانت قراردادهای آن‌هاست، گاهی امکانی ندارند که قرارداد چندین میلیاردی را به بانک‌ها ضمانت دهند اما صندوق نوآوری و شکوفایی تا حدودی این بخش را پوشش داده است. کار تیمی در شرکت‌های دانش‌بنیان ما ضعیف است و البته سرمایه‌گذاری خطرپذیر هم در اختیار ندارند، سرمایه خطرپذیر به معنی از بین رفتن سرمایه نیست؛ بلکه در آن کنترل مالی همراه با پشتیبانی‌های ضمانتی انجام می‌شود که البته این‌گونه سرمایه‌ها در کشور ما وجود ندارد!

حمایت بانک‌ها مطرح می‌شود اما آیا با سودها و شرایط متنوع بانکی، نوآوری به سرانجام می‌رسد؟
کارگروهی در استانداری به مسائل شرکت‌های دانش‌بنیان می‌پردازد. بیشتر مشکلات شرکت‌های دانش‌بنیان مقطعی است به‌طور مثال چک در بانک دارای مسئله شده یا بانک تصرفی در حساب داشته است. با توجه به تأکیدات مقام معظم رهبری، نگاه فضای کشور به محصولات دانش‌بنیان مثبت است اما بانک‌ها نگاه صرف اقتصادی دارند و به دنبال حفظ تراز خود هستند، این‌گونه نیست که تسهیلات ارزان قیمت با ضمانت‌های کم را ارائه کنند. با این وجود صندوق نوآوری و شکوفایی تا حدودی مسائل را مرتفع کرده اما مدیریت دانش‌بنیان هنوز باید تقویت شود.

بر خلاف ادعای مسئولان، واردات فناوری رشد داشته است، نقش دولت را در این عقب‌افتادگی چیست؟
معاونت علمی ریاست جمهوری اقداماتی را برای حمایت از صادرات دانش‌بنیان انجام می‌دهد اما به‌صورت فراگیر و مطلوب نیست. نبود قوانین خاص برای صادرات هم در کاهش انگیزه صادرات محصولات دانش‌بنیان در شرکت‌های صاحب فناوری تأثیر دارد. قوانین تجارت با قوانین مورد نیاز صادرات محصولات دانش‌بنیان هم خوانی ندارد. به‌طور مثال کل محصول صادراتی فاکتور هشتم ممکن است یک کیلوگرم باشد که قوانین تجارت مناسبی برای صادرات این محصول در اختیار ما نیست.

برنامه اقتصاد مقاومتی را دور ریختند!

در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به رهبری مهندس جهانگیری، ۱۳برنامه ملی مطرح شد که یکی از آن‌ها برنامه ملی فرهنگ‌سازی و گفتمان‌سازی اقتصاد مقاومتی است. برنامه‌ای که مطرح شده به این ترتیب بود که حداقل ده گروه مخاطب شامل خردسالان، دانش‌آموزان، دانشجویان، کارمندان، کارگران، اصناف، کشاورزان، خانم‌های خانه‌دار، افراد بیکار و سالخوردگان شناسایی شد که برای همه آن‌ها باید برنامه‌ریزی جداگانه‌ای داشته باشیم. شش نوع حرف در بیان برنامه‌های اقتصاد مقاومتی باید گفته شود. اول مینا و ماهیت اقتصاد مقاومتی که همان الگوی اقتصادی اسلام و قرآن است، دوم، الگوی تولید یعنی تولید با کیفیت و قیمت مناسب، سوم الگوی

یکی از اهداف اصلی این شرکت موازی با توسعه و صادرات، در زمینه افزایش سطح کیفیت پیگیری می‌شود؛ چرا که در حال حاضر با کیفیت‌ترین شیرالات صنعتی توسط آمریکا عرضه می‌شود اما به دلیل محدودیت‌های موجود، شیرالات اروپایی وارد کشور می‌شوند که متخصصان ما شیرالات اروپایی را تغییر طراحی و حتی متریکال داده‌اند و با کیفیت آمریکایی در صنایع پالایشگاهی جنوب کشور و زیر فشار بالا هم تراز با نسخه آمریکایی دوام مطلوبی دارند.

سال گذشته محصولی متناسب با نیاز پارس جنوبی برای قطع وابستگی را ساختیم و ارائه کردیم اما ادامه همکاری را از سوی آن‌ها ندیدیم.

هرسال رهبری و مسئولان اجرایی برای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان مسیر و طرحی را عنوان می‌کنند اما در عرصه اجرا متأسفانه بروکراسی اداری و تقاضاهای غیر اخلاقی مثل رشوه مطرح می‌شود. برخی مسئولان رشوه‌مطرح می‌شود. برخی مسئولان اجرای در مسیر طرح‌های نوآورانه سدی از منافع شخصی خویش ساخته و پذیرفته‌اند تا به منافع ملی آسیب وارد شود اما در محصولات دانش‌بنیان بومی یا حداقل استانداردهای جهانی استفاده نکنند. شیرهای صنعتی پیشرفته تولیدشده توسط ما دارای ارزشی بیش از ۳۰درصد است اما شرکت سفارش دهنده نه تنها حمایت از محصول داخلی را نمی‌پذیرد؛ بلکه ۶ماه به شرکت خارجی فرصت تحویل محصول مشابه را می‌دهد که نهایتاً نه نتیجه نمی‌رسد. قراردادهای شرکت‌های دانش‌بنیان در ابتدای کار یک طرفه بسته می‌شود اما زمانی که کار به بهره‌برداری می‌رسد مطالبات چندین ماه بعد هم پرداخت نمی‌شود.

علیرضا صاحبی
مدیر یکی از شرکت‌های دانش‌بنیان خرید نقدی فروش اقساطی

کارتریج کنتور توربینی برای شرکت‌های گاز استانی کاربرد دارد و میزان نیاز داخلی آن به شدت بالاست، هر کنتور در سایزهای پایین حدود پنج میلیون تومان و در سایزهای بزرگ ۲۰-۳۰میلیون تومان هزینه دارد که پیش از این به دلیل بروز خرابی در کنتور و نبود داش کافی، کل قطعه دوباره خریداری می‌گردید، اما هم اکنون توسط متخصصان این شرکت فرایند تعمیرات هم، با کیفیت بسیار بالا انجام می‌شود. دوسال فرایند بومی سازی این محصول به طول انجامیده البته با حمایت‌های پارک علم و فناوری و خراسان رضوی کار با قدرت پیشرفت داشته‌است.

برخی مشکلات ما در زمینه واردات قطعات مورد نیاز بود و باید بلبرینگ‌هایی را به عنوان بلبرینگ مینیاتوری مورد استفاده قرار می‌دادیم که تکنولوژی ساخت آن توسط تعداد محدودی از شرکت‌های جهانی ساخته می‌شود.

تحریم باعث شده است نتوانیم میزان مورد نیاز از قطعات را وارد کنیم و با این مشکل همچنان روبه‌رو هستیم زیرا نوع بلبرینگ‌های مورد نیاز از جمله فناوری‌های هایتک محسوب شده و ممنوعه هستند، چون در سرعت‌های خیلی بالا کاربرد دارند. برای تأمین بلبرینگ‌ها مسیرهای دیگری را پیدا کرده‌ایم اما متأسفانه قیمت تمام‌شده زیاد بوده و طبیعی است زیرنمایشی مستقیمی از شرکت تولیدکننده قطعات در کشور وجود ندارد. هزینه‌راه‌اندازی آزمایشگاه کالیبراسیون ۴۰۰ تا ۵۰۰میلیون بود که می‌خواهد و مشکل نقدینگی را در اجرای طرح افزایش می‌دهد.

با توجه به بومی‌سازی طرح بر مشکل وارد کردن قطعات و دانش مورد نیاز قابل برداشیم ولی مشکل سرمایه‌بر گردش بالا همچنان باقی است زیرا خرید جزئی قطعات ممکن نیست و نقدی انجام می‌شود اما از سویی فروش تا دوسال به طول می‌انجامد.